RÉSIDENCE SUPÉRIEURE AU TONKIN
DEPOT LEGAL
TU 26 SEPTEMBRE 1923

Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

DEPOT LEGAL INDOCHINE N°1364

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : F. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNG-BẮC-TÂN-VĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

ANNONCES

Décomptées à raison de 3 lignes au centimètre de hauteur, sur 0m045 de large.

Une seule insertion. . . .	0$ 50 le c/m
Par contrat annuel	
Par centimètre et par insertion.	0$ 15 le c/m
Réclame dans la 1re page. . . :	2$ la ligne
Annonces judiciaires et légales.	1$ 50 le c/m

On traite à forfait pour les contrats importants.

Mấy lời bàn về việc bảo-cử

(DƯ-LUẬN)

Vừa đây ở quan-báo có đăng một cái chỉ-dụ của quan Giám quốc thi-hành ở các thuộc-địa nước Pháp cái luật ngày mồng 8 tháng sáu năm 1923 là luật cấm không được phát phiếu bàu, phát những tờ đặt cùng các giấy má thuộc về việc bầu-cử trong ngày có bầu cử; nếu trái luật thì những phiếu cùng các giấy má sẽ bị thu cả mà người có giấy thì phải phạt từ 500 cho đến 5'000 quan tiền tây.

Cái luật ấy thực là một luật hay mà nhất là hay cho ta, vì cấm như thế thì đỡ cho những người có quyền dự bầu được bao nhiêu sự bận lòng và rồi mất. Bận lòng là như khi người đi bỏ vé gặp những người ứng cử quen, người quen ấn vé vào tận tay, cố ép bầu cho người ta rồi đi theo mãi cho đến chỗ bỏ vé; rồi mất là như đi từ ngoài cửa tòa cho đến phòng bỏ vé chỗ nào cũng có người cầm vé đứng chực, nhàu-nhàu hết người này đưa lại đến người khác đưa. Lại tệ nhất là những kẻ tự biết mình chẳng bằng ai, tranh chọi với người chỉ có cách mua vé. Xem xã có thể mua chuộc được thì gặp gỡ bạc vào với vé bầu rồi ấn vào tận tay người ta.

Song từ nay đã có luật cấm sự phát vé bầu thì cái tệ mua vé ấy đã tuyệt hẳn được chưa? — Cái ấy cũng chưa chắc, nhưng chắc rằng vé đã không được phát thì sự mua vé ngay ở nơi bỏ cử từ nay cũng khó lòng.

Cho nên Chính phủ mà thi hành cái luật này là Chính phủ cũng đã thâm hiểu những cái tệ trong khi bỏ cử.

Bỏ cử mà đến sinh tệ cũng vì ta phần nhiều người chưa chịu nhận việc bỏ-cử là một việc hay. Những người dự quyền bỏ-cử thường cho là bầu ai cũng thế, chưa chắc ai hơn ai, thậm chí đã có người nói rằng: « thôi bầu ai cũng chẳng ích gì, cứ ai vận vì nhiều thì ta cho một vé ». Lắm người ý nghĩ như thế, lại lắm người không thế, có vé trong tay mà ai cũng mặc, đến hôm bỏ vé là lần, chỉ sợ những rồi mất và bận lòng.

Đến như những người ra ứng cử thì cũng ít người hoài-bão cái chí ra giúp việc công; thường đã lắm người nói rằng: « Ở đời phải cho đã mũi, cái hoa thơm cũng nên mỗi người người một tí ».

Xem như thế thì những người dự quyền bỏ cử cùng những người ra ứng cử phần nhiều cũng vẫn còn nhầm. Vì nếu cái vị nghị-viên quả là cái hoa thơm thì chưa chắc đã mấy người ra ứng cử biết người, mà nếu bảo cái vị nghị-viên là bị vị thì có lẽ vì thế mà để cho những người không có tư-cách ra thay mặt dân ư.

Không! nhưng mà không, vì nghị-viện không phải là cái hoa thơm, vì nếu là cái hoa thơm thì những người được trúng tuyển nghị-viện đã đều được công chúng công nhận là người ngồi tòa sen, chẳng đến nỗi có người bị bỏi. Vị nghị viên chính là một vị đại-biểu của đông nhân để vì đông nhân mà bày tỏ điều hơn lẽ thiệt với Chính-phủ cho Chính-phủ khỏi làm những việc trái hẳn với quyền lợi của đông nhân. Đông nhân trao quyền vào tay người đại-biểu, người đại-biểu phải hết lòng với đồng nhân, hết lòng cũng chưa đủ, lại phải có tài ngôn-luận để theo lòng mà dùng tài, cho nên nói chẳng nên lời thì còn mong bênh vực gì được quyền lợi của công chúng, lòng không vị nghĩa thì hoa chỉ mua chuộc được cái danh-giá của ngu phu. Hoa thơm vì hương, người không có tài đức sao có danh thơm được. Tài đức tức là cái xạ của người vậy, người không có xạ thì mong chi hoa thơm.

Còn những người có quyền dự bầu thì có quyền trong tay sao lại không thì quyền bằng một cách xứng đáng. Người mình bầu ra hay, bèn cũng là có người hay thực mặt dân mình ở chốn hội-nghị, nếu người thay mặt không xứng đáng thì có phải đeo xấu cả cho mọi người. Trong một làng mỗi họ cất một người đại-biểu ra trông nom việc dân, tất họ nào họ nấy cũng cất lấy một người khá giả vậy cả dân một tỉnh hay một thành-phố cất lấy mấy người ra đại-biểu cho dân ở chốn hội-nghị, có lẽ đâu lại cất lấy những người lăng nhăng.

Nào người ngoài có ai biết đâu rằng đại biểu của mình làng nhăng là vì những người mình có quyền dự bầu lắm người không thiết bầu hay lắm người chỉ biết ai vận vì thì đãi một phiếu, phần nhiều người ta cứ tưởng rằng những đại-biểu của mình tức là những bực siêu quần của xã-hội mình vậy, nên hễ thấy đại biểu của mình không xứng đáng thì có ý bỉ dân mình. Và chưa nói chi đến cái tội ngôn-luận ở những chốn hội-nghị nay hãy cứ nói những cách cử chỉ của những đại biểu mình trong khi ứng tiếp các bậc thủ-biên của Thượng-quốc thì nêu trong khi ứng tiếp cử chỉ không ra sao cũng đã đủ do cho người mình.

Người mình nếu còn cái tính bàu làm phúc hay gượng bầu thì còn lâm khi bị thọ nhục đại-biểu; người biết qui cái phiếu bầu thì chỉ nên bầu cho những người xứng đáng, nếu không xứng đáng thì đành bỏ phiếu trắng còn hơn.

Chính-phủ thi-hành cái luật cấm không cho phát phiếu bầu trong ngày bỏ cử cũng là Chính phủ muốn giữ cho việc bầu cử được công bình: nhưng bảo cử có thật được công-bình chăng nữa cũng còn ở như những người dự quyền bầu, vì nếu những người có lòng công-chính ai cũng coi rẻ việc bầu thì tránh sao khỏi được những bọn lăng-nhăng sung vào cái vị trí đại biểu.

Già dí trước hôm bảo-cử bao nhiêu ngày nào ai say mèn rượu, ai mê hơi đồng, ai đâm đuổi chộn hồng lâu, ai vị ai bỏ chút lòng công kể sao cho xiết.

Đối với những người ngoài bọn lý-tài hay bỏ suất, những người ứng-cử lại còn hay lợi dụng mấy chữ sáo như mấy chữ « làm trọn nghĩa-vụ » vậy trước khi bỏ phiếu tưởng hãy nên hỏi thế nào là làm trọn nghĩa vụ xem người ứng cử có giải nghĩa thông không.

THỤY-THIÊN

Âu-châu điện-tín

VÔ-TUYẾN-ĐIỆN

Bordeaux, ngày 24 và 25 Septembre

Việc nước Tây-ban-nha

Tin Barcelone. — Hai đứa cướp nhà trữ-kim ở Tarasa bị kết án xử tử.

Một đứa thứ ba được tha.

Sáng ngày mai thì xử án.

Tin Saragosse. — Hai đứa cướp 8,000 đồng tiền pesetas của một người đi tha trên.

Nước Đức sắp cần lúa dân bàng

Tin Berlin. — Người Đức sắp đến ngày đầu bàng không chắng cự trong hạt sông Rhar nữa. Nay mai các hội liên-hiệp sẽ bỏ ý với chính-phủ mà công bố bãi việc thụ-động để kháng. Trước tiên quan thủ-tướng Stresemann sẽ bãi các nghị-định nói về việc ấy đi, rồi chính-phủ nước Đức mới công bố bãi sự để kháng, bấy giờ nước Pháp sẽ cần lòng cho nước Đức điều-đình mọi khoản về cái vấn đề sông Rhar.

Tin Munich. — Ngày hôm thứ hai này M. Knilling sẽ đến Berlin dự cuộc hội-nghị của quan thủ-tướng Stresemann về cái vấn-đề hạt sông Rhar. Ông sẽ tán thành cho cái chính sách ngoại giao của quan Stresemann miễn là cái chính sách của ông không làm tổn đến danh giá nước Đức thì thôi.

Tin Berlin. — Quan thượng thư bộ viện tài và các đại-biểu các sở hỏa-xa trong hạt trú binh có hội-nghị với nhau ở Giessen để xét về việc để kháng trong hạt trú-binh.

Ngày hôm thứ hai tòa Nội các Stresemann đã thương nghị với các viên ủy-biểu trong các hạt trú-binh và ngày thứ ba thì để hội nghị với các viên quân trưởng các binh-quốc. Ngày thứ tư, quyết nghị thế nào sẽ truyền bố tại hội-đồng ngoại vụ hoặc tại Đức-quốc nghị-viện.

Các báo nói rằng tuần lễ này là tuần lễ quyết định về việc để kháng trong hạt sông Rhar. Các báo nhắc lại mọi việc về ngày tháng November 1918, để khuyên bảo nhau ai nấy nên cam chịu thiệt thòi.

Các báo về cực tả và cực hữu có ý đọa tòa Nội-các thì tòa Nội-các bèn truyền bố rằng hễ ai bạo-động sẽ phải trừng trị một cách nghiêm khắc.

Việc trong hạt trú binh

Tin Dusseldorf. — Các quan trú-binh đã tịch biên 150 nghìn triệu marks trong công-quỹ của thành-phố và tổng giám nhiều nhà thân-hào trong hàng lĩnh. Khi nào những người Đức bị bắt về tội làm việc với các quan trú-binh được tha, thì các nhà thân hào ấy mới được tha.

Tin Munich. — Các người về đảng quốc-dân và các người về đảng xã-hội hai bên xung đột nhau. Một người bị thương. Nhiều người bị bắt.

Các hội ái-quốc có gởi đến M. Knilling một bức thư yêu-cầu Sebewoyer phải từ chức, vì viên ấy để đảng thái-quá với các cơ-quan của tả-đảng.

Đất Rhénanie muốn tự lập

Tin Wiesbaden — Trong một cuộc hội-nghị của đảng biệt lập ở đất Rhénanie, các nhà đọc diễn-văn có kháng cáo các nhà quyền-chính ở Berlin về việc làm cho nước Đức phải phá sản.

Các nhà ấy có công-bố rằng ngày nay cần phải cho Rhénanie một cái chính thể tự-do làm cho nước Pháp và nước Bỉ có thể tin cậy hơn. Hội-đồng có mong chuẩn một khoản chỉ nghị những cái lợi cần chánh-phủ nước Đức vậy tức-tốc cho đất Rhénanie được tự lập.

Đảng Quốc-dân tại hàu-quốc Bavière

Tin d'Amsbourd. — Tại cuộc hội-nghị của đảng quốc-dân, viên nguyên-đại-tây Hesse có công-bố rằng nay mai nước Đức sẽ có việc cách mệnh và cái phong-trao sẽ bắt đầu ở nhà-quốc Bavière. Nay cần phải đàng-dẫn khi giới được mà tiến hành mới được.

Ludendorff cũng có đến dự nghị.

Một vị giáo-chủ đối với chính-sách của quan Poincaré

Trong một cuộc diễn-thuyết Hồng-giáo-chủ Teuchet, là giám-mục ở Orléans có tỏ ý biện-đồng-tình với cái chánh-sách của chánh-phủ. Ngài có nói: Ta là người trong giáo hội Thiên chúa, ta nói cho người Đức biết: Các người ở vào một cái tình thế thiệt-nguy mà các nhà chánh-trị nước Pháp yêu cầu các người phải nộp bồi-khoản, thực là ở vào một cái địa vị rất đáng trong cái giới hạ công-lý. Còn như các trái-khoản của Đồng-minh nợ lẫn nhau, thì người Anh và người Mỹ có quyền đợi ta phải giả các trái khoản, mà ta đã vay của các nước ấy, song ta cũng có quyền nói cho họ biết rằng trong cuộc chiến-tranh chung của các nước ấy với ta, ta đã chịu tổn thiệt mất một triệu bảy trăm nghìn người, trong đó cũng là một cái tư-bản to lắm lắm, trong cái bãi thanh-toán này cũng phải tính cái tư-bản ấy mới là phải. Nay thử so sánh cái số tiền của ta vay và cái số tổn hại của ta phải chịu, toàn là về việc chung cả, thì rõ nước nào nợ nước nào. Tôi đã ai có thể phản đối tôi được về việc ấy. Ngày nay sắt cả giáo hội đều biểu đồng tình với cái công cuộc của quan Poincaré, vì cái công cuộc ấy có một cái công-lý thuần-túy và hợp với lòng người vậy.

Tại hội Vạn-quốc

Đại hội-đồng hội Vạn-quốc đã ưng chuẩn bản tờ trình của tiểu-ban thứ hai về các công việc của hội-đồng cải chính và hội đồng kinh tế.

M. Ferrari de Médina (Uruguay) trình bày các công việc của hội-đồng xét việc nước Hy-lạp và nước Albanie.

Theo như lời tờ trong bản tờ trình của tiểu-ban thứ năm thì đại-hội-đồng ưng chuẩn một khoản ghi nhận lời các nước Finlande bỏ-cáo rằng nếu sau này tòa thẩm-phán quốc-tế không quyết ngồi điện gì khác, thì chánh-phủ nước Finlande có kể của khoản trong hòa nghị Dorpat nói về đất Carélie Orientale là những điều khoản cam đoan về đường quốc-tế.

Sau đại-hội-đồng định hoãn để chia buồn về việc Sir Charles Tuffon là phái viên nước Anh tạ-thế.

Việc rối loạn ở nước Bảo

Cứ như tin ở Saïna gởi đến thì tình-trạng ở nước Bảo đã khá hơn nhiều.

Trong những làng về miền Kazanlyk mà trước đây đã đặt chánh thủ Xô-viết thì một đội quân có dân sự trợ lực cho đã khôi-phục được trật tự rồi.

Một toán năm chục người về đảng đại-đồng tụ họp trong thành Roseve, về phía nam Kazanlyk đã chạy trốn vào trong rừng và đã đầu hàng.

Tin Trung-hoa

Ngày 17 Septembre 1923

Nội các khai nghị việc cứu Nhật bản bị thiên-tai

Nội-các khai-nghị đã định số muc lương tiền chở thăm sang cứu Nhật-bản.

Hiện-tượng về việc bàu Thống-lĩnh

Người dân dự quốc-hội cả thảy 870 người, ý kiến không hợp, tranh luận kịch liệt lắm, sau lại tan cả, chẳng có kết quả gì.

Nước Nga đối với nước Tàu

Vương-chánh-Đình với quan lĩnh sự Nga giao tiếp ân cần lắm, nước Nga với nước Tàu có lẽ lại càng nhân hội nghị lần nữa được.

Triệu-hằng-Dịch không ở Nhạc-châu

Nhiều báo đăng rằng Triệu-hằng-Dịch ở Hà-sơn, tin ấy không đích xác, nhưng hiện hãy giữ thì Triệu cũng không có ở Nhạc-châu.

Ngô-bội-Phu đánh Nhạc châu

Ngô-bội Phu đánh giấy thép cho Tiên-diệu-Nam và Đỗ-tích-Khuê kíp đem lục quân và hải-quân đến đánh nắm quận ở Nhạc-châu.

Triệu-hằng-Dịch về Lạc-dương

Triệu-hằng-Dịch đã trốn về Lạc-dương. tin ấy có lẽ đích xác.

Ngô-bội-Phu trù liệu việc cứu Từ-xuyên

Ngô-bội Phu và Tiên-diệu-Nam bết sức trù-hoạch việc cứu Từ-xuyên.

Hội nghĩa-chẩn Nhật-tại

Ở Thượng-hải, các hạng người đều vui lòng về việc quyên trợ Nhật-bản bị thiên-tai. Nhật-tại nghĩa-chẩn hội đã thành-lập.

HÀI ĐÀM

Xỉ nãng thực lộc

Một cụ lớn đau răng, mời một ông lang xem bệnh. Ông lang bắt mạch rồi, xin cụ lớn há miệng để xem răng. Ông lang nói: « Chứng con không những là hiểm nghèo, lại có vô-vi hiểu nêm trong nữa. Không trách cụ lớn làm nên to là phải: Hai hàm răng cụ lớn đều chắn-chắn, xách trong nói « xỉ nãng thực lộc ».

Cụ lớn nghe câu ấy, tâm-tâm cười mà gật đầu, ông lang đắc ý lắm, nói: « Cụ lớn còn trước thọ, thường qui lắm, hơi thơm như hương hoa sen ».

Cụ lớn nghe câu ấy, lấy hai tay bưng mặt khóc hu-hu, nói: « Thôi! còn gì là đời tôi nữa! tôi ăn cao lương mỹ-vị nhiều, thì hơi hôi nói phải, bây giờ lại thơm, thế là sang phải hiểu rõi, còn gì là đời tôi nữa! »

Ngu-ông.

BỆNH-PHONG ĐÃ ĐẾN NGÀY TRỊ ĐƯỢC CHƯA?

Ông y-khoa bác-sĩ Travers có nói tại cuộc hội-nghị kỳ cứu về cách chữa bệnh phong ở Singapore rằng tiêm dầu *chaulmoogra* để chữa bệnh phong thì ông đã thí-nghiệm nhiều, không có công hiệu gì cả; nhưng mà nhiều người ông biết đã tự chữa bằng cái bột dầu *chaulmoogra* chế với hai vị thuốc khác thì thấy khỏi được bệnh kỳ.

Bác-sĩ ấy lại có nói rằng ông đã thông thấy có chín người nhờ thuốc ấy có lẽ tiệt nọc được bệnh phong.

Một *chaulmoogra* thì người Khánh gọi tên *thai-tong chie*, còn hai vị nữa là *Pak-chut-lai* (là một thứ bạt nhỏ mà nhập-nhánh) và *lep mai gan* (là bột gai nhỏ) hai vị ấy đều sinh sản ở nước Tàu.

Dùng toàn cả hai thì có hiện nghiệm chắc-chắn, chớ chích lấy dầu nguyên mà dùng thì không hay, bác-sĩ cho rằng cái tính chất tốt của vị thuốc ấy là ở trong cái bã chứ không phải ở cái dầu.

Cách chữa ấy hình như người có bệnh phong đã biết nhiều, cho nên nhiều người xin chữa theo cách ấy. Vả lại, chữa cách ấy cũng không tốn phí mấy, chẳng người chữa thuốc ấy đã kể ở trên kia, trong một tháng mà không mất đến ngoài 30 đồng bạc. Cách chữa ấy đã phiền lắm mà lại không nguy hiểm gì, người lớn, trẻ con, đàn ông, đàn bà đều dùng được cả.

Bác-sĩ Langen có nói: nay chưa có thể kinh-nghiệm được những người ấy khỏi rồi lại có phải lại nữa không thì cũng không dám chắc lắm thuốc ấy chữa khỏi hẳn được bệnh phong. Bác-sĩ Travers cũng cho lời khỏi ấy lâm phải, nhưng ông có nói thêm rằng: những người chữa cách ấy ông đã xét ra có người được 10 tháng, lại có người kể đã được năm rồi mà chưa thấy người phát đau lại cả.

XEM BẰNG MŨI, NGHE BẰNG TAY

Ở nước Mỹ có một người con gái vừa mù, vừa điếc, tên là Willett Huggins, có ta có tính cảm-giác là thường: dùng mũi ngửi mà biết được màu, lấy ngón tay để vào họng người nói mà biết được tiếng. Có ta mất tay mũ lịt, nhưng người nào có ta đã ngửi hơi qua một lần rồi, thì lần sau nhận ngay ra; khi nói chuyện có ta lại thường dùng một cái gậy, để một đầu gậy vào ngực người nói, rồi để tay vào một đầu kia, nghe cái gậy động thì hiểu được tiếng nói. Những chữ lớn trong tờ báo và chữ số ở trong tờ bạc giấy, có ta lấy tay sờ mà biết được cả.

Ngũ-quan của người dùng khác đi như thế, ta cho làm lạ lắm; nhưng các nhà sinh-vật-học đã xét ra rằng ngũ-quan của loài người vẫn dùng lẫn lộn đi như thế được. Xem những loài động vật nhỏ thì biết; vì như con giun không có mũi, có mắt, có tai, có lưỡi gì cả, chỉ nhờ cái tính cảm-giác, mà cũng trông được, nghe được, ngửi được và biết mùi được; chẳng qua trong người ta ngũ-quan giúp dùng riêng một việc, quen đi đi lâu rồi, cho nên thường thường không dùng thay đổi ra việc khác được nữa.

Cuộc thi thơ

Của Nào-thụ-Quyên nữ-sĩ

Thơ thi

DCCLXXXVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Tô-điểm giang-sơn hội với Nàng.
Vẫn-trợ gánh càng non nước vững,
Cung thường sánh với cổ cây nhung;
Nên nhờ vì-địa ba miền Việt,
Ngọn bút kinh-thiên khắp bể Đông;
Lẻ-nhạc p quan nơi thắng cảnh,
Di-tuân một mối buổi tân-phong.

Trịnh hải-Bằng
28, Đông-mỹ, Hải-dương

DCCLXXXVII

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Cỏ-điển lưu để cổ phải không?
Đâu bắc sửa sang nên tiến bộ,
Thành nam tem trong điểm nết bình-phong!
Nước non xưa vẫn tro cây cỏ,
Mưa gió phen này quét cỏ hoang,
Miễn sẽ đến nay phong cảnh tốt,
Có tay tạo-hóa mới nên công.

Ng-xuân-Bình
Làng Trung-tự, Hà-đông

DCCLXXXVIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Không-miếu đây là mạch tổ-tông.
Mở tổ non Nùng hình ngũ-lão,
Quanh se giải Nhị tực tam-long,
Hai mươi đế vuời màn Âu Mỹ
Rêu đá khôn nhòa dấu Lạc Long.
Ai hỏi miếu đâu, đâu có miếu?
Kia thành Hà-nội huyện Hoàn-long

Trần-viết-Giản
Rue Năng-tĩnh, Nam-định

DCCLXXXIX

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Trải mấy xuân-thu đạo vẫn sáng,
Trước mặt hồ tây tường vách cũ,
Ngang đền Trấn-bắc khói hương nồng
Văn-minh trải biết bao Âu Mỹ,
Danh giáo còn ghi với Nhị Hùng.
Qua lại ấy ai người biết đạo,
Đứng chân ai chẳng ngẩng đầu trông

Trần-viết-Nghi
Rue Năng-tĩnh, Nam-định

DCCXC

Nghìn năm văn-vật đất Thăng long
Đạo Khổng xưa nay vẫn kính sùng.
Bể học trân theo dòng nước Nhị,
Rừng nho lan khắp ngọn non Nùng.
Mấy tòa cổ-miếu ghi thành Bắc.
Một áng văn-chương rạng Á-đông,
Trải mấy tang-thương cơ-chỉ vững,
Lịch-triều hương khói phụng thờ chung.

Trần-viết-Bảo
Rue Năng-tĩnh, Nam-định

DCCXCI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Thơ miếu vẫn để lắm kẻ trông.
Hai nhận cung tường ngang cửa giám
Bốn mùa hương lửa ngát non Nùng
Bể dâu dẫu đổi cơ huyền tạo,
Giường cột còn in nếp cổ cung.
Hà những đa vàng mưa móc thấm.
Khắp miền Âu Á cũng tôn sùng.

Nguyễn-văn-Bảo
5, Rue des Eventails, Hanoi

DCCXCII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Trời giáp tư-văn đất đáp cung.
Nước Lạc mở mang nền lễ nghĩa,
Rừng Chi phảng phất vẻ chương-phàng,
Thái-hòa khí cả chung Nam Bắc
Đạo đức trăng thu thoảng Nhị Nùng
Trên cửa mình luân hương khói ngát
Gió văn hay hẳn tực trần không.

Văn-nhân-Thượng
Làng Xuân tảo, Hà-đông

DCCXCIII

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Nhe-giáo còn ghi nước Lỗ đông.
Đời trải Lý, Lê giường cột dựng
Trăng soi Thủ, Tứ suối nguồn trong
Treo gương tiền-sĩ bia ghi tục.
Mở cửa minh-luân xa ngát nồng,
Còn dấu Lạc-hồng còn đạo thánh.
Sáng vẫn sông Nhị đá non Nùng,

Bồ-khắc Cung
Làng Xuân tảo, Hà-đông

DCCXCIV

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long.
Miếu mạo ghi truyền cõi Á-đông.
Hương khói thơm tho đàn thánh giáo
Cung tường rực rỡ nếp nho-phong
Mông mênh bể học trân sông Nhị.
Vững vặc sao khuê rọi núi Nùng.
Tang hải từ xưa chừng mấy độ,
Mà đây dấu vững nước non Hồng.

Ng-trọng-Hiệp, R. S. Hanoi

DCCXCV

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Cõi-miếu danh truyền cõi Á-đông.
Mưa gió trải qua bao cuộc thế,
Cung tường còn vững với non Nùng,
Văn-minh thuở nọ còn ghi để,
Khảo cứu người xa vẫn ngẫm trông
Danh giáo cương-thường nơi cõi gốc
Hương hoa tôn kính nhẽ trời chung.

Kim-Khanh, Cao-bằng

DCCXCVI

Nghìn năm văn-vật đất Thăng-long,
Không-đạo lưu truyền khắp cõi đông
Miếu dựa Nùng-sơn thêm đẹ vững,
Văn in Nhị-thủy bóng trăng trong.
Ug-nghi khoa giáp bia còn tỏ,
Rực rỡ nền văn đạo vẫn sáng.
Ngẫm cảnh trông bia mà tưởng vọng
Khiến người hoài cổ ngẫn ngang lòng.

Phan-huy-Côn
Thụy-khuê, Sơn-tây

DCCXCVII

Nghìn năm văn vật đất Thăng-long,
Văn-miếu là xưa đạo vẫn sáng.
Bát điện nơi nao thăm Lý đế,
Cung tường cao ngất một nho-tông
Thái hòa biết chiếm sân trăng giếc.
Tinh-túy còn ghi dấu Lạc-hồng.
Dân bỗ biết bao phen biến cải,
Tôn-nghiêm vẫn vững với non sông.

Cát-thành, Cẩm-khê-Dân

Một điều Chính-phủ nên lưu ý

Cuộc công-thái

(Tiếp theo)

Những trái-phiếu trúng mà chưa lấy tiền

Kỳ rút số lần thứ tư (1er Mars 1922)

Những số trúng 1 000 p. 00:

74.086

Những số trúng 500 p. 00:

12.797	36.549	47.983	72,012
73.643	112.986	116.957	120,211

Những số trúng 100 p. 00:

328	31.239	63.758	89.889
946	32.350	63.945	90.346
1 090	32.462	64.716	91.173
1.857	32.769	64.900	91.945
3.642	33.122	66.150	92.037
4.404	33.737	67.134	92.299
6.416	34.549	67.748	92.943
7.416	35.980	68.201	93.803
7.447	36.867	68.817	94.898
8.616	36.964	69.309	95.978
9.592	37.037	69.345	96.942
10.250	40.000	69.545	97.051
11.755	40.568	70.112	97.761
11.787	40.798	70.924	98.068
13.653	41.894	71.499	98.214
13.971	41.915	72.461	98.347
14.523	42.148	75.642	98 366
14.558	42 544	76.321	98 651
14.817	42.572	76.813	99 135
15.341	42 911	77.025	99.237
16.447	43.320	77.922	99.446
16.466	43 834	78.033	100.842
17.173	43.909	78.337	101.000
17.706	44.412	78.435	101.509
17.757	45 549	78.710	102.197
17.797	45.554	78.912	103 249
18.521	46.273	79.893	105.059
18 584	49.692	83.560	107.781
19.147	50.366	83.699	107.972
19.396	51.470	84.384	107.992
20.063	52.088	85.026	108.567
20.086	53.897	85.384	109.244
21.162	53.967	85.527	114.399
22 502	54.903	85.567	115.325
22.532	55.067	85.654	116.092
24.236	55.111	85.864	117.497
24.901	56.378	85.835	118.301
25.470	56.467	85.862	119.047
27.810	57.133	85.980	119.709
28.278	58.116	87.780	120,123
29.609	59.007	88.231	120.425
29.712	61.713	88.375	120.630
29.885	63.340	88.534	121.697
30.287	63.510	89.095	122.470
30.948	63.515		

(Còn nữa)

Tin sau cùng

Người Đức đã đầu hàng

Tin Berlin. — Các viên quốc-trưởng các hầu-quốc nước Đức đồng-thanh ưng thuận bãi việc đề kháng lại Đồng-minh trong hạt sông Rhur, vì ai nấy quyết chí bảo toàn cuộc thống-nhất của nước Đức.

(Paris ngày 25 Septembre)

Lời chánh-phủ nước Đức lại cáo cho các báo về việc chánh-phủ nước Đức quyết nghị bãi việc thụ-động đề kháng, mà không có yêu-cầu lại điều kiện gì cả, trên các báo nước Đức đều in bằng chữ lớn.

Các báo về chánh phủ phần nhiều hết sức tìm mọi lẽ để chứng-minh rằng việc chánh-phủ quyết-nghị đó là phải lẽ và để làm cho ai nấy tin rằng việc thất bại ngày nay cũng không quan hệ là mấy.

Các báo nước Pháp rất là hoan-nghênh tin này.

(Bordeaux ngày 26 Septembre)

VIỆC HANOI

Thời-tiết	
7 giờ	29 độ
15 giờ	31 độ

Giá bạc. — Kể từ ngày 26 Septembre 1923, giá bạc ở kho Nhà-nước định là $ f. 0$.

Thị-giá quốc-trái. — *Ngày 26 Septembre 1923*, — 3%, 57.35, — 4½, 1918 62.50. — 5%, 1915 1916 75.20. — 5½, 1920 91.85. — 6,% 1920 88.35.

Tin tàu. — Tàu *Hanoi* mang thư đi Pakhoi, Hoihao và Kouangtchéouwan, đến tối 27 Septembre hay là sáng 28 ở Haiphong sẽ khởi-hành.

Thư từ ở Hanoi sẽ đem xuống Haiphong chiều 27 chuyến xe lửa 13 giờ 32.

Tàu *Orénoque* mang thư sang Pháp đến ngày 30 Septembre ở Haiphong sẽ chạy đi Tourane, Qui-nhơn, Ba-ngòi và Saigon.

Thư từ ở Hanoi sẽ mang xuống Haiphong hôm 29 Septembre chuyến xe lửa 17 giờ 49 chạy Đáp cầu.

Quan Toàn-quyền đi thăm các công-sở. — Sáng hôm qua, hồi 8 giờ rưỡi quan Toàn quyền Merlin cùng với quan Phó Toàn-quyền Robin và quan Quản-lý Le Fol đã đến thăm sở Tài-chính và sở Thương-chính, có quan Tài-chính tổng-trưởng Détieux và quan Thương-chính tổng-trưởng nghênh tiếp nghỉ rồi giới thiệu các viên chức hai sở ấy cùng quan Toàn-quyền.

Đi kinh lược tỉnh Lạng-sơn và Cao-bằng. — Có lẽ tuần lễ này hoặc đầu tháng 10 tây thì quan Toàn-quyền Merlin cùng với quan Thống-sứ Mongaillet sẽ lên thăm miền Lạng-sơn và Cao-bằng.

Chừng trung-tuần tháng mười tây thì ngài mới đi Haiphong.

Hội-đồng tư-vấn Bắc-kỳ. — Một tờ báo Pháp-văn ở đây có đăng rằng ngày khai Hội-đồng tư-vấn này, quan Thống-sứ sẽ đọc một bài diễn-văn và M. Ng-hữu-Thu thì sẽ đọc một bài đáp lại. Tin ấy thiết tưởng không đúng: quan Thống-sứ có bài diễn-văn khai hội-đồng thì có lẽ mà M. Ng-hữu-Thu có bài đáp lại thì không, vì rằng kỳ hội-đồng tới này là hội-đồng mới thì chưa có ai là nghị-trưởng mà đáp lại, và ông nghị trưởng cũ chiếu lệ thì không bao giờ đọc diễn-văn trong ngày khai hội-đồng, mà đọc vào buổi hội-đồng giải tán vậy.

Việc quyên tiền giúp Nhật-bản. — Chẳng cần nói thì ai cũng biết việc quyên này cũng nên làm, vì thốt nhiên mà nước Nhật phải cái vạ lấy trời, nhà cửa thành quách đổ hết, người chết cần mất, hại hơn là mấy trận chiến-tranh vậy. Khi được tin ấy quan Toàn-quyền đã gửi ngay một số tiền trước nhất là mười vạn đồng để giúp Nhật-bản, lại không kể nhờ gửi sau này còn gửi tiếp theo và những số riêng của các xứ trong cõi Đông-dương gửi sang nữa.

Trong tờ châu-tri của quan Toàn-quyền thông-tư cho các quan thủ hiến các xứ, ngài có dặn nên mở cuộc lạc-quyên tây ý để lấy tiền thêm mà giúp cho Nhật. Cái chữ *tây ý* ấy ta nên nhận kỹ mới được, nghĩa là ai có lòng từ thiện quyên bao nhiêu là tùy ý, chứ chẳn-phải không có bắt ép ai.

Hiện nay các tỉnh đã thấy thông sức cho nhân dân quyên về việc nghĩa ấy rồi, thì các quan địa-phương, tưởng cũng nên để cho dân được tùy ý mà không nên quá ư đốc lực, mà ép nài nhân-dân. Sau nữa ở trong các hạt bị lụt thì xin các quan phụ mẫu thứ cho dân hoặc là các ngài đốc lực vừa vừa chứ thì cũng như là các ngài có bỏ hầu ra giúp dân lợi vậy.

Đức tượng Cửu-long. — Bản-quán tiếp được tờ sau này :

Chùa Châu-long, phố Quan-thánh, tháng tám ta này, ngày 20, hồi 9 giờ sáng, thỉnh kinh nước nước ; ngày 21, hồi 6 giờ chiều, lên đàn mông-sơn ; ngày 22, hồi 12 giờ trưa, đốc tượng Cửu-long.

Xin có lời cung thỉnh các qui-ông, qui-bà trong Hà-thành và thập-phương ý nhiệm ngày giờ mấy hôm ấy lên chùa bộ phác cho được viên thành công-đức

Bản-tự tăng, cung thỉnh

Lại chuyện giấy khai-sinh. — Trong vụ thi bằng Thành-chung mới rồi, lại bắt được một cậu làm giấy khai-sinh gian tuổi. Nghe đâu cậu này trước khi thi thì có gửi một tờ khai sinh là 20 tuổi, sau lại gửi một tờ nữa khai là 17 tuổi, thành ra hội-đồng sát hạch tưởng là hai người khác nhau, đến khi xét ra thì hai người là một, bởi vậy đã giao việc ấy về tỉnh Hà-đông là quán cậu học-trò này xét.

Cũng vì xưa nay ta không có sổ sinh tử gì thì mà ngày nay sinh ra lắm chuyện lôi thôi. Những nhà có con cho đi học từ rày trở nên khai trình cẩn thận lắm mới được. Cái tục khai gian tuổi ấy là một tục rất thông thường ở trong xã-hội ta, từ bậc thượng-lưu cho đến kẻ hạ-lưu giả thử nay đem lý lịch kiểm soát lại thì vỷ tất được mấy cái là tuổi với chỗ để khai đúng. Bởi thế mà ta có thể nói được rằng đem xét lại cả thì vị tất được mấy người là khỏi tội.

Cứu giúp các miền bị lụt (tiếp theo). — Bà Hoàng-Cang, ở Thanh-oai 2 p ; bà Tỷ-Tài, 33, hàng Thau 1 p ; ẩn danh 5 p ; ông Nguyễn-văn-Vinh 10 p ; bà Ngô-v-Phó, hàng Giò 5 p ; bà Trần-trọng-Kim 2 p ; bà Lê-phong hàng Bồ 2 p ; Âu-lợi, 48 hàng Mắm 1 p ; cụ Sôi, 53 Mã-mây 2 p ; cụ Hoàng-như-Ngọc, 48 Mã-mây 2 p ; bà Đỗ-đình-Đức, 56 Mã-mây 5 p ; cô Trần-thị-Thọ, 8 hàng Bạc 2 p ; cụ Cả Văn, 25 hàng Đào 10 p ; cụ cả Mọc, hàng Đào 20 p ; cụ Vạn Tường, 21 hàng Đào 10 p ; cụ Ấn Là 5 p ; cụ Nghĩa-hòa, 43 hàng Giấy 5 p ; cụ Cả-1 p ; cụ Cống, 38 hàng Giấy 2 p ; cụ Ng-v-Thuận 1 p ; cụ Thuận-thành Xương, 28 hàng Giấy 1 p ; bà Phạm xuân-Phương, 24 Gd Bonddha 5 p ; bà Đông-Phát, 62 Charbon 5 p ; bà Phan-Khuê, 48 Takou 5 p ; Tân-Phương hiên, 2 p ; Hồng-Xương hiệu, 61 hàng Đường 3 p ; Vĩnh-hòa, 53 hàng Đường 5 p ; ông Đoàn Ký 34 hàng Buồm 5 p ; Ng-đình-Đại, hàng Bông 3 p.

Ngoài số tiền này ông Trịnh xuân-Nghĩa, lại nhận được:

M. Trinh-xuân-Nghĩa bốn bức thư bình thêu, 1 đôi áo gối thêu, 1 đôi câu đối thêu, 3 chiếc tủ thêu. Ông Phạm-xuân-Lan, 15 phố chợ Đồng-xuân 12 bánh sà-phòng cạo rửa, bà Trần-thị-Phú 5 tấm, bà Trịnh xuân-Nghĩa, 20 đồng, bà Ng-Lễ, 20 đồng, ẩn-danh 5 đồng, ông Nguyễn 1 đồng, bà Ng-thị-Uyển, 2 đồng. Hiệu Chân-dung (hiệu chụp ảnh tại trước cho hàng Da cũ.

Vậy số tiền tổng cộng là 642 đồng. Hội đồng xin thay mặt nhân dân các miền bị lụt đa tạ tấm lòng quí báu của các ông các bà.

Hội đồng trị sự lại cáo.

Trường Cao-đẳng Nông-lâm. — Trường Cao-đẳng Nông-lâm đã thi lên lớp xong rồi. Học-sinh năm thứ hai lên thứ ba thì 11 người được 10 người trúng tuyển, còn học-sinh năm thứ nhất lên thứ nhì thì 22 người được 17 người trúng tuyển.

Học-sinh năm 2e lên 3e;

MM. Phạm-kim-Giám, Ng-mạnh-Cảnh, Vương-văn-Khuê, Vũ-đình-Tuỳ, Trần-đức-Long, Lê-đỗ-Kỳ, Trịnh-v-Lực, Trịnh-tiến-Phan, Ng-xuân-Mai, Ng-minh-Trí.

Học-sinh năm 1e lên 2e:

MM. Thân-trọng-Khải, Vũ-đình-Mão, Trần-quốc-Khanh, Ng-hữu-Vinh, Ng-v-Kỳ, Lê-v-Lịch, Phan-huy-Thái, Trịnh-xuân-Nhuận, Trần-liên-Nghệ, Ng-tiến-Thanh, Trần-ngọc-Hàm, Đỗ-v-Xứng, Lê-v-Khang, Ng-hoài-Hồi, Ng-v-Bổng, Lưu-v-Chử, Ng-Tích

Tòa án đại-hình. — Hôm qua tòa án Đại-hình đã xử việc sau này:

Ngày 6 tháng 1923, một người cai ở công ty mỏ than Đông-triều cùng chín người ở ty đẩy mấy cái ten chở than từ Hoàng-hồ đến Lang-xá. Vào lúc 4 giờ sáng, người cai đứng ở đầu toa nhờ có ngọn đèn đất trông thấy ở đàng trước độ mấy thước tây có bé lên là một dang lấy đá để lên trên đường sắt, lập tức báo những người ở ty nhảy xuống ngay không thì ngay hiểm độc nơi. Vừa nói dứt lời thì toa trượt bánh phải một người ở ty tên là Tha ngã vỡ đầu vì không nhảy xuống kịp. Ba tên vô lại ấy thấy thế à tè chạy, song có bà người ở ty đuổi theo bắt ngay được tên Phạm văn-Bối 17 tuổi, quán ở Nga-nguyên (Hải-dương) và tên Ng-v-Trực 24 tuổi quán ở Tương-trại (Nam-định). Hỏi hai tên ấy nhất định chối không nhận lẽ gì. Song chối thế nào được vì người ta bắt được quả tang. Như thế là những tên ấy số ỷ để đá lên đường sắt và cố chỗ toa rồi để cho toa trượt bánh.

Những tên phạm trước chưa can án bao giờ.

Tòa xét xong kết án phạt tên Phạm-v-Bối 8 tháng tù và 15 quan và tên Ng-v-Trực 4 tháng tù và 15 quan.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)

Phòng giấy luật-sư Pierre Mourlan
41, đường Carreau, Hanoi

Bá cáo theo án-văn tòa thượng-thẩm

Trích-lục ở bản chính của phòng lục-sự viện Thượng-thẩm Hanoi (Bắc-kỳ)

Tòa thứ nhất viện Thượng-thẩm Hanoi (Bắc-kỳ), trong phiên tòa công ngày mồng tám Juin năm một nghìn chín trăm hai mươi ba, xử đương tịch và tại trước công-chúng theo về thương-luật, đã kết án như sau này:

Một bên là:

Hock-seng-Hing buôn bán, ở tại Hanoi nhà số 36, phố hàng Bát-đàn;

Có ra tòa và do luật-sư X cãi cho.

Một bên là:

Victor Larue làm kỹ-nghệ, chủ nhà máy rượu bọt và nước đá (Brasseries et glacières de l'Indochine);

Có ra tòa và do luật-sư Pascalis là thư-ký nên luật-sư Mourlan ở Hà-nội, cãi cho.

Án:

Thượng-thẩm-viện,

Đã nghe luật-sư X cãi cho bên kháng-cáo, mà trong khi kiện, lại bị bên kia kháng-cáo;

Đã nghe luật-sư Pascalis cãi cho bên bị kháng-cáo mà trong khi kiện lại đệ đơn kháng-cáo bên kia;

Đã nghe lời tổng-luận của quan phó chưởng-lý;

Sau khi đã bàn định theo pháp-luật;

Xử đương-tịch và tại trước công-chúng về thương-luật và xử chung thẩm;

Chiếu chỉ cái án của tòa án sơ-thẩm Thương-mại Hanoi ngày mười hai Novembre năm một nghìn chín trăm hai mươi một ngại miễn tố cho bà người buôn bán Trung-hoa bị cáo là mợ đông dấu-hiệu của người khác, trước nhất là tại việc trước không có đồng loại với việc này, sau là lại Hock-seng-Hing không can-thiệp đến việc ấy, và cái trách-nhiệm thuộc về dân sự không có do những lẽ chung với cái trách-nhiệm thuộc về hình sự;

Nay chiếu chỉ cái quan thẩm-phán sơ-cấp tỉnh cái số bồi thường cho Larue là một trăm bạc thì không có lượng tổ sự thiệt-hại của nhà thương mại ấy đã phải chịu vì những điều gian-trá của Hock-seng-Hing; chiếu chỉ đánh giá sự thiệt-hại ấy là hai trăm năm mươi đồng thì không lấy gì làm quá đáng.

Sau nữa, y những lẽ nào của quan thẩm-phán sơ-cấp không trái với cái án sau này:

Vì những lẽ đó:

Đồng bồi-thường cho Hock-seng-Hing kháng cáo là trái lẽ và phải bỏ đi.

Bác cái án tòa án thương-mại sơ-cấp Hanoi ngày mười hai Novembre năm một nghìn chín trăm hai mươi một về khoản đòng mạo dấu-hiệu và bán sản - vật có dấu đóng mạo, nhưng lại y cái án ấy về khoản tòa xét việc chiếm-đoạt cái tên buôn-bán của Larue là có lỗi;

Và chấp đơn Larue kháng-cáo lại thì nay phạt Hock-seng-Hing phải trả cho Larue hai trăm năm mươi đồng bồi-thường về sự thiệt-hại đã chịu.

Truyền cho đăng lòng án này vào trong hai tờ nhật-trình ở Bắc-kỳ, tùy Larue được chọn lấy, là cái khoản bồi thường thêm, nhưng giá mỗi cái án đăng báo không được quá năm mươi đồng;

Còn những điều thỉnh-cầu và tổng luận khác của Larue thì nay bác đi;

Phạt Hoch-seng-Hing phải chịu cái tiền lệ-phí việc kiện này, tại tòa sơ cấp là 56 p. 74 và tại viện Thượng-thẩm là 70 p. 47, kể cả tiền bản án này trừ ra các khoản tiền khác phải trả Luật-sư Mourlan không kể.

Truyền cho lịch-lý cái số tiền phạt để dự kỳ về việc kháng-cáo.

Án này đã xử và đã tuyên tại tòa thứ nhất viện Thượng-thẩm Hanoi (Bắc-kỳ) trong phiên án công-khai tại Tư-pháp viện thành-phố ấy, ngày hôm nay là thứ sáu mồng tám Juin năm một nghìn chín trăm hai mươi ba, hồi tám giờ sáng, dự hội-đồng có quan chánh thẩm thứ nhất Delprat, hai quan số-vấn Collet và Marchal và trước mặt quan phó chưởng-lý de Saint Michel Danezat và có viên lục-sự Godefroy dự-lịch.

Ký tên: DELPRAT và GODEFROY

Ở ngoài đã bản án có viết:

Trước bạ tại Hanoi (Bắc-kỳ) ngày hai mươi sáu Juin năm một nghìn chín trăm hai mươi ba, tờ thứ hai mươi, ô thứ chín.

Giá tiền nhận là: Tám đồng.

Quan thu thuế trước bạ
Ký tên: AQUARONE

Sao lục y như bản bản
Thay Luật-sư Mourlan bị ngăn-trở
Ký tên: PASCALIS

MỚI XUẤT BẢN

TÁI-SINH-DUYÊN «HẬU-BIÊN»

(Sự-tích Mạnh-lệ-Quân)

再生緣後編

Cuốn « Hậu-biên » này so với « Tiền-biên » thì nhiều trang hơn, mà giá cũng bán có 0 $ 90 và 0 $ 20 tiền cước-phí. Ngài nào muốn mua, xin gởi thư và mandat cho ông NGUYỄN-ĐỖ-MỤC, *Trung-Bắc-Tân-Văn* Hanoi. Có bán lại hầu-quán cùng các cửu hàng sách. 2083

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

ĐỒNG-HỒ
BÁO THỨC KIỂU PHÁP
Máy kỹ-xảo thượng hạng
Mặt đồ kim dạ quang chạy đúng
BẢO HÀNH 5 NĂM
Giá..... 5 $ 00
BÁN TẠI HIỆU:
A. PERROUD (Nhà xanh)
39, Phố Paul Bert — HANOI
3668

Phòng khám bệnh
của quan Thầy Thuốc tây
Phố hàng Điếu nhà hòm (Rue des Pipes) số nhà 9, ở Hanoi.
Ngày nào cũng khám bệnh từ 19 giờ sáng đến 12 giờ trưa, trừ chủ nhật và ngày lễ.
Phòng mời người bệnh, rất sạch sẽ. Chữa các bệnh người lớn và trẻ con.
3667

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của H[illegible]G-THƯỢNG

Xin xem-xét và so-sánh cho kĩ kẻo nhầm to-đi!

Sức khỏe tự nhiên ở ta đây, chớ không phải nhờ ở những lời lẽ làm thỏa mãn cái tính ưa-chuộng lạ của người ta. Không ai có thể lìa được!

Rượu này đã kê-cứu theo thầy-thuốc về tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai dã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bán-hiệu không cần phải về những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trẻ-chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Dã vậy, giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS
54, Phố Trang-tiền, 54
HANOI
Xin xem tiếp theo ở trang thứ tư tờ báo này.

Hôm nay lòi ra Đại hình xử việc sau này!

Ngày 14 Avril 1923 vào hồi trưa một người lính khố-xanh tên là Trần-Thi đóng ở Quảng-yên nhân giải tên Khách Lô say Nhì làm nghề chở thuyền quán ở Khâsi và ngụ ở Tang Hang (bến Tắc) về Moncay đã xét. Khi ở đò ra Ngọc lên đi được một quãng, tên Khách ấy nhảy mũm xuống cái dầm gần giáp giới nước Tàu để chực trốn mà tay vẫn bị trói. Bấy giờ người lính đuổi theo ngay rồi hai bên đánh nhau tích liệt, người lính đâm tên Khách mấy nhát ba-den-nét chẳng may bị nó sô ngã xuống chỗ bàn lái, tên Khách đứt dây người lính ấy xuống bắn. Hãy giờ có người lái đò trông thấy tên Khách đang cui mà dìm người lính xuống bắn, chạy lại cứu nên gặp đánh rồi tìm được tên Khách đem giao cho người khác cũng đến đấy để cứu Đoàn rồi người lái đò lại đỡ người lính lấy lòa thì thấy đã chết ngất!

Quan thầy thuốc khám nghiệm thì là người lính ấy chết ngạt vì mồm mũi đầy những bùn.

Bắt thì tên Khách chối quanh không chịu thú tội, song có xin nhận trách nhiệm về việc án mạng ấy.

Tên phạm trước chem can án liền nào.

Tòa xét xong kết án phạt tên Lô-sẹp-Nhì khổ sai chung thân.

Ai tìm. — Bản-quán được tin buồn rằng ông Bản-thái-Dương người Hà-kỳ ngoài các tòa Sứ Bắc-kỳ và Ai-lao vừa tạ thế sáng hôm qua.

Trong lúc sinh thời ông Bản-thái-Dương có soạn được mấy bộ sách giáo khoa và cũng là một nhà Tây-học có tiếng.

Đến 27 Septembre hồi 7 giờ sáng sẽ an táng tại Đồng-dương.

Bản-quán có lời viếng ông và chia buồn với qui-quyến.

CÁO PHÓ

Chúng tôi lấy làm đau đớn buồn rầu, kính cáo cùng các cụ, các quan, các ông, các bà và các thân-bằng cố-hữu biết cho rằng:

Monsieur **HÀN-THÁI-DƯƠNG**

là phu-quân, thân phụ tôi chẳng may tạ thế hồi 3 giờ hôm 25 Septembre 1923 tại số nhà 54 phố hàng Mã-may.

Đến ngày mai 27 Septembre 1923 hồi 7 giờ sáng sẽ làm lễ cất đám, an táng tại làng Đồng-dương.

Vị vong-nhân: Bạch-nguyệt-Tường
Cô-tử: Hay-Định
Đồng gia quyến đăng khắp bái
Đăng lời cáo phó này thay giấy cáo phó.

Nạn ô tô. — Ngày 25 hồi 12 giờ trưa, cái xe ô-tô T 1252 đỏ M. Berthelemi ở báo *France Indo chine* đi ở đường bờ sông, đến trước cửa nhà số 74 đụng phải một người đàn ông tên là Bùi-v-Doan 35 tuổi làm ruộng ở Phú-bình trên Tuyên-quang xuống chơi Hanoi giữa lúc người ấy xuống tàu để về Tuyên.

Người này bị thương ở đầu và nhiều vết ở chân phải, lại kêu đau trong mình mấy nữa, phải khiêng ngay vào nhà thương.

Sở cảnh-sát đang xét xem lỗi tại bên nào.

Cũng ngày hôm ấy, hồi 7 giờ tối cái xe ô-tô T 673 của quan docteur Gaisellin đỗ tên chauffeur Phạm-văn-Nhân 27 tuổi cầm máy cũng đi ở đường bờ sông, vừa đến chỗ cầu sông Cái thì đụng ngã một ông lão hàng thịt 75 tuổi tên là Ng-văn-An nhà ở đường ấy. Cứ như lời chú xe khai với sở cảnh sát thì lỗi tại ông già đã hai lần chực chạy bên này sang bên kia đường.

Ông già này bị xây xát hai bên đầu gối và hai tay, nhưng không chịu vào nằm nhà-thương, cho nên buộc thuốc qua đã cho về nhà.

Bán một cái xe ô-tô « Maxwell » 16 Dmã lực, 5 chỗ ngồi, 10 lítres nước sáng đi được 100 kilomètres.

Hỏi tại: số nhà 2, phố Bovet, Hanoi.
3674

Tàu đụng thuyền. — Tối 22 vừa rồi chiếc tàu *Lai-wo* ở Haiphong lên khi sắp đến vào bến thì va rất mạnh phải hai chiếc thuyền số 123 và 26 là thuyền của Ng-văn-Ngọ và Phạm-v-Sỹ; may không việc gì đến người, chỉ hư hỏng thuyền mà thôi.

Người cô đỡ. — Các học-sinh cô hàng tốt-nghiệp trường Thuốc có tên sau này được bổ cô đỡ thực thụ trong sở:

Cô Phạm-thị-Vang, cô Nguyễn-thị-Hoan.

Tháng hàm. — M. Ng-văn-Tác chánh ấn phẩm hạ-bộ(9,1) lý-trưởng làng Phù-lang, tổng An-trang huyện Cẩm-giàng (Hải-dương) đã từ chức nay được đặc cách thăng thưởng cửu phẩm văn giai.

Truy-tặng. — M. Võ-Truyện, hàn-lâm-viện kiểm-thảo, bận bổ Hưng-yên tạ-thế ngày 19 Juin nay được truy-tặng hàn-lâm-viện biên tu.

Kẻ trộm bị bắt. — Sáng hôm qua hồi 8 giờ, nhà ông Lê-v-Hoè ở phố Ng-trung-Hợp sơ ý để ngỏ cửa trước các bị kẻ trộm trèo vào, nhưng chưa được tí quần áo đáng giá nào cả đồng. Khi chủ nhà thức dậy thì nó đã lẻn xuống chạy ra phía bờ hồ Hoàn-kiếm. May sao có một người một-thám là thầy Đinh-quang-Trịch chợt qua nghe tiếng kêu đuổi theo bắt được đưa về sở Mật-thám và lấy lại được cả đồ ăn trộm. Thằng trộm này tên là Ng-v-Trong 20 tuổi làm cu-li, nhà ở phố Duranton, xem chừng là một thằng lợm trộm lắm.

VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Đỗ cô. — Trưa ngày thứ bảy trước ở Hạ-lý có mấy người phu đào cái hố để tối với hôi thấy mấy tấm bia bằng chì có khắc chữ nho, đại ý nói nơi ấy ngày trước là một khu tha-ma vậy.

Cứ như lời một bậc thám-nho xét đoán thì những tấm bia chì ấy có lẽ đến mười thế-kỷ rồi.

Ăn đá. — Có đơn trình của người phu xe tên là Phạm-Kha, nhà ở Hàng-kênh, rằng tên Nhơn, Cột và Hy cũng ở chung xóm đánh bắn rồi trốn mất.

Người đối tứa là tên Lê-văn-Duyên, 32 tuổi, nhà ở An-biên, trình rằng tên Chung và Hợp, nhà ở đâu không rõ, đánh hắn đau lắm.

Ăn cắp. — Người chụp-ảnh tên Vương-hữu-Thái, nhà ở số 31 phố Amiral Courbet trình rằng có một người đàn bà vào hiệu lợi vắng lấy trộm một lọ nước hoa và đồi mục-kính gọng vàng.

HẢI-DƯƠNG

CÁO PHÓ

Chúng tôi lấy làm đau đớn buồn rầu mà cáo phó để các cụ, các quan, các ông, các bà, biết cho rằng phu-quân, thân-phụ, nhạc-phụ, chúng tôi là:

M. NGUYỄN-QUANG THỤY

nguyên Hải-dương xứ chánh trưởng khu, hưởng thọ năm nay 77 tuổi vừa tạ thế sáng hôm 25 Septembre 1923, tức là ngày 15 tháng 8 ta năm nay. Chúng tôi định đến ngày 29 Septembre 1923 tức là ngày 19 tháng 8 ta hồi 7 giờ sáng, sẽ rước linh cữu vào nhà Thờ Hải-dương cầu nguyện, rồi sẽ an-táng tại ngũ Ta-địa nhà Chung « phố Bến bè cũ».

Vị-vong nhân: Ng-thị-Thầy,
Cô-tử: Ng-hữu-Thế, Ng-hữu-Thuần,
Nữ-tử: Ng-thị-Huệ,
Tế-tử: Hoàng-v-Hiền, Hoàng-v-Khánh Võ văn-Khoái.
Đồng-gia-quyến bái-cáo.

CHỢ-GÀNH

Câu chuyện con dê. — Cũng vì có mấy con dê sang bẻ nhà ông cọ phòng nữ mà sinh ra hai đám đánh nhau to. hai ông cũng là chỗ quen biết nhau cả, sớm tối trông thấy nhau nỡ nào đem nhau ra giữa phố đấm vỏ công nhau đến nỗi kẻ sứt mũi người rạch mặt.

Chuyện này đã đưa nhau đến cửa công-môn, nhưng ông cọ đã kịp bỏi tính lại đến xin lỗi cũng ông nọ, nhưng phải chịu một số bồi thường kha khá thì ông kia mới chịu rút đơn kiện ra.

PHÚ-THỌ

Bình chân như vại. — Trưa hôm mồng làm tháng làm tr, tang Nhonha thuộc chân Thanh-sơn, bị bắt, chạy mất hơn hai chục nóc nhà là, thiệt hại chừng hơn một nghìn bạc, song sự thiệt hại ấy chẳng nói làm gì, chỉ phàn nàn thay cho thói già nan của người mình, thấy nhau gặp cơn hỏa-hoạn, mà chẳng hề cứu giúp lẫn nhau, cứ trơ trơ bình chân như vại. Làng Nhơ-nha với làng Lu-vũ cùng thuộc một tỉnh, và lại giáp giới với nhau, chỉ cách có một cái ngòi dài độ hơn mười thước tây, thế mà khi làng Nhơnha bị cháy, làng Tu-vũ kéo nhau ra một lũ vừa dân ông dân bà, kẻ già người trẻ có ngót một trăm người, vẫn đứng trơ trơ giương mắt mà nhìn, rồi lại kể cười người nói bình như xem một tấn hý-kịch vậy.

Mong rằng: mấy lời thô thiển này, thấu đến tai những người đứng xem hôm ấy, họ may ra có cảnh-tỉnh được chút nào chăng, thì mấy lời này, cũng không phải là lời vô-vị vậy.

Một người chứa chan lại cáo

THỊ-CẦU

Nạn xe hỏa. — Chiều hôm 24 ở gare Thị-cầu có đứa con gái 14 tuổi là con người chăn mây, đang thì gỡ chơi mát ở đường sắt thì bị cái tốp hàng-hóa sập đến nghiến phải một bên đùi bị trọng thương. Nhà ga đã cho người cáng ngay vào nhà thương Đáp-cầu để chạy thuốc.

NAM-ĐỊNH (Mỹ-lộc)

Tại sao không có học-trò? — Trường Sơ-đẳng Pháp-Việt Quang-xán ly khi khai trường tới nay tuyệt nhiên không có ai học cả. Cứ lời huynh thứ nói tt! không có học trò chỉ vị hai có sao nay!

1. Trời làm lụt lội, đường sá đi lại đều ngập sâu và bùn lỏng cả, nên trẻ con đi học sợ sẩy ra sự gì nguy hiểm chăng.

2. Năm nay chiêm tiên khô, mùa bạch-lạng, lúa má ngoài đồng mất sạch, dân nhà quê bỏ nheo bỏ nhóc, ăn còn chưa có thì còn lấy đâu cho con học tập được! Và những trẻ hơi lớn tuổi thì còn phải giáp đỡ cha mẹ hoặc vơ cỏ sân bèo, hoặc cắt vó đề lo cùng những việc khác để tìm kế sinh nhai, còn thì-giờ nào mà cắp sách theo thầy. Việc học tuy là cần, song có thực mới vực được đạo, bụng đói thì còn thiết gì nghe lời giảng-dụ.

Chu-tuấn-Tụng lại cáo

HƯNG-YÊN

Đâm thuyền. — Hôm 22 Septembre ở cầu Lực-điền có một chiếc thuyền gỗ chở 26 người buôn bán, vừa ra khỏi cầu thì bọn vận đáy thuyền, nước lở lút vào rồi thuyền chìm mất, tên được 11 người đàn ông và 1 người đàn bà, còn chết mất 14 người đàn bà, hàng hóa trôi mất cả.

Thương hại thay trong số 14 người đàn bà chết phải mất 4, 5 người có mang.

Xác vớt ngay được cả, quan cho chôn ngay ở chỗ gần đấy.

VIỆC KINH-ĐÔ

Trường Bảo-khánh. — Trường Bảo-khánh tại Huế (trường nữ-học) thì nay đổi làm trường Trung-học kiêm-bị (collège complémentaire de plein exercice).

Thuyền chuyên. — Ngày 8 Septembre, quan Khâm-sứ Trung-kỳ đã ký tờ nghị-định thuyên-chuyển các viên-chức ngạch Học-chánh Trung kỳ như sau này:

Tỉnh Thanh-hóa

Trường Pháp-Việt kiêm-bị. — MM. Dương-mạnh-Nghị, giáo-học Bình-định đổi đi Quảng-hòa; Phạm-tử-Thúy, giáo-học Thanh-chương đổi đi Hà-trung; Nguyễn-thúc-Cang trợ giáo Bảng-hà đổi đi Quảng-hóa; Lê-văn-Thủy, trợ-giáo Lạc-sơn đổi đi Quảng-hóa; Triệu-văn-Hoạt trợ-giáo Thủ-đức đổi đi Thanh-hóa.

Trường Sơ-đẳng yên-lược. — MM. Huỳnh-Diệp trợ-giáo Thanh-hóa đổi đi Thủ-đức; Trần-Thúy trợ-giáo Cẩm-thủy đổi đi Daunê; Hóa-ngọc-Sinh, trợ-giáo Hậu-lộc đổi đi Đô-lương; Ng-trọng-Đạt, trợ giáo Daunê đi Cẩm-thủy; Lê-ngọc Cảnh trợ-giáo Hồi-xuân đổi đi Qui-nương; Bặng-văn-Chung, trợ-giáo Đông-sơng đổi đi Hồi xuân; Hoàng trọng-Đạt trợ-giáo Cẩm-Thủy đổi đi Lý-nhơn; Phạm-đình-Bang, trợ-giáo Vĩ-xa đổi đi Hà-đông; Phạm văn-Tuiêu, trợ-giáo Thanh hóa đổi đi Tào-sơn; Võ-viết Hỗ, trợ-giáo Đông-chương đổi đi Nội-trìên; Hồ-hữu-Cát, trợ-giáo Đô-sai đổi đi Hậu-lộc; Võ-thiện-Kế, trợ-giáo Quảng-hóa đổi đi Hồ-xuân; Ng-văn-Thi, trợ giáo Hồi-xuân đổi đi Lý-nhân.

Tỉnh Nghệ-an

Trường Pháp-Việt kiêm-bị. — Mỉ Phan-văn-Khang giáo-học Hương-sơn đổi đi Vinh.

Tỉnh Hà-tĩnh

Trường Pháp-Việt kiêm-bị. — Ng-văn-Khôi, giáo-học Khánh-hòa đổi đi Hương-sơn.

Trường Sơ-đẳng yên-lược. — MM. Mai-trọng-Nai giáo-học Hà-tĩnh đổi đi Thanh-hà; Ng.-khắc-Xương trợ giáo Hương sơn đổi đi Nhương-bạn; Võ-quang-Chương trợ-giáo Nghi-xuân đổi đi Cẩm-xuyên.

Tỉnh Quảng-bình

Trường Pháp-Việt kiêm-bị — MM. Phạm-thế-Bính trợ giáo Fa-fo đổi đi Đồng hới; Võ-sơn-Bát, trợ giáo Nhuận-đức đổi đi Roon.

Trường Sơ-đẳng yên-lược. MM. Nguyễn-Sang, trợ-giáo Phanri đổi đi Võ-xá; Trần-ngọc-Mai, trợ-giáo Bái-thượng đổi đi Mỹ-lộc; Lăng-sĩ-Phác, trợ-giáo Hải-lăng đổi đi tiên-ninh; Bùu-Bá, trợ-giáo Xuân-hòa đổi đi Quảng-ninh; Hà-đình Quế, trợ-giáo Quảng-ninh đổi đi Xuân-hòa.

Tỉnh Quảng trị

Trường Pháp-Việt kiêm-bị — M. Huỳnh-văn-Diệm trợ-giáo Phú-vang đổi đi Mai-lăng.

Tỉnh Thừa-thiên

Trường Pháp-Việt kiêm-bị. — MM. Ưng-Dinh, giáo-học Vinh đổi đi Huế Trần-Trí, giáo-học Đồng-hới đổi đi Huế; Bửu-Quế trợ giáo Nuai-sen đổi đi Huế.

Trường Sơ-đẳng yên-lược. — MM. Lê-Tinh, giáo-học Đông-hoi đổi đi Phú-vang; Hữu-Tiếp giáo-học Quảng-ngãi đổi đi Quảng-điền; Dương-Sang ở Huế đổi đi An-cựu-đông; Ngay-văn-Luân trợ-giáo Huế đổi đi Bương-thủy. (*Còn nữa*).

SẢN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ tư 26 Septembre 1923

BÔNG ĐÀ BẠC TÌNH LANG

Vì chi cân chuyện bất bình.
Phụ duyên thề nhỉ bạc tình cho đang.
Hoa trôi ngọc đắm nhớ nhàng.
Chân nhau ai bảo số sang với nhan.

Tối thứ năm 27 Septembre 1923

DẠN-DÌU VÌ TÌNH

Trên người chi mấy thợ giới.
Nói nhới sao nỡ quên nhới như không
Vì tinhsông thác cũng xong.
Đã xoay đến thế nào mong có ngày.

MINH TẠ LƯƠNG Y

Một tháng trước đây tôi bị bệnh đau ruột, đi rửa ra máu mũ rất nhiều, các thầy thuốc An-nam chữa mãi không khỏi, sau tôi xem báo Trung-Bắc-tân-văn thấy nói có ông đốc-tờ Bi-cơ-man mở phòng khám bệnh ở phố hàng Giò, số 33, tôi bèn đến đón ông chữa cho. Ông chữa cho tôi ngót một tháng giời, nay tôi đã bình phục như thường, mà ông thấy tôi nghèo, tiền phí tổn ông cũng không lấy mấy đồng, vậy tôi xin có mấy lời cảm ơn ông trên báo, và mách giùm cho các nhà có bệnh biết đến cầu ông chữa cho.

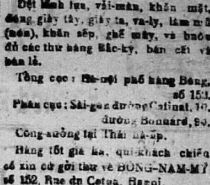
Nay cẩm tạ
NGUYỄN TUYỂN
60, Phố Ngõ Trạm, Hà-nội
3684

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tấm giá sáng.

DƯƠNG BÁ-TRẠC
ET
TĂNG-KHÁNH-LONG
đến ĐÔNG-NAM-MỸ

Đặt hành lựu, vải-mán, khăn mặt, đăng giầy tây, giầy ta, va-ly, làm mũ (nón), khăn sếp, ghế mây, và buôn đủ các thứ hàng Bắc-kỳ, bán cắt và bán lẻ.

Tổng cục: Hà-nội phố hàng Bông, số 153.
Phân cục: Sài-gòn đường Catinat, 10, đường Bonnard, 80.
Công-xưởng lại Thái-hà-ấp.
Hàng tốt giá hạ, quí-khách chiếu cố xin cứ gửi thư về ĐÔNG-NAM-MỸ số 152, Rue du Coton, Hanoi.
3696

Hiệu Giu-Ích tức là Công-ty CHU-VĂN-MINH ở Haiphong, đường Sadi-Carnot, số 115 có nhà máy nấu dầu và chế các thứ sơn tây đã các mùi đặt tiếng GÀ VÀNG.

Sơn rất tốt, giá bán phải chăng, xin đồng-bào chiếu cố nói hoặc viết thư cho hiệu hãy lấy mẫu, sẽ xin gửi biếu ngay.
3696

Đào-đình-Mai dit Kim-Diễn
Số nhà 8, con đường Nghĩa-địa,
(Rue de la Cimetière)
Ngay cửa nhà thương chó trông sang
HANOI

Nay tôi mới mở thường số làm tủ, bàn, ghế và các thứ văn văn. Xin các quí-khách đoái gọi, lim, táp, sồng đã có. Giá tôi xin tính hạ và làm thực kỹ. Mới các quí-khách lại mua giúm cho hiệu tôi, xin cảm ơn.
3695

XIN XEM CHO KỸ

Phàm khiến các quí-khách xem báo thấy có đăng các bản hiệu, đến khi sở mua lại mua ở hiệu thuốc khác, sau nhớ mà làm ra không đặt được, lại viết thư trách bản-hiệu. Vậy gọi có mấy lời khách trình các quí-khách rõ cho và xin các ngài rõ cho để có lòng chiếu-cố đến bản-hiệu thì xin nhận rõ:

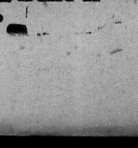
• Nhà Bán-thuốc Ed Montès có đồng-hồ ba chuông mà ở ngay giữa phố Trang-tiền, số nhà 54, Hanoi.

Nay kính,
Ed. MONTÈS,
54, Rue Paul Bert, Hanoi.

BÁO NAM-KỲ KINH-TẾ

Mỗi tuần lễ xuất bản một lần ngày thứ tư,
Ở ĐƯỜNG CHARNER, SỐ 67, SAIGON
Giá mua đồng niên: **5 $ 00**

Thực là một tập báo mới riêng về đường kinh-tế rất có ích cho tất cả mọi người; Vậy người Bắc-kỳ nên mua mà xem, lời lãi nói rất đề dàng lắm.

Đồng-hồ đeo tay hạ giá
Mỗi cái **1 $ 00**

Thực của quý khách, những đồng-hồ đeo tay nầy bản-hiệu và giá bán cho 5 quan năm chẳng tới xin hỏi giá mới cái 1 $ 00, nếu những giá thường bán khắt như bản-hiệu nói lỉnh giọng vàng cả hộp xin mua

Giá tốt theo may chắc-chắn quý-giá giá trước 6 $ 40 nay 4 $ 00
— M — cỡ lớn ly — 6 00 — 5 00
— M — thứ thấp cỡ lớn vàng — 4 50 — 2 50
— M — vuông thực khít — 8 20 — 4 20

Đồ nầy quý-khách thích vì tiền ít mà không hết giá, nhiều giá trước thời xin kính chúng ý cứ không phụ lòng chiếu cố và ở cái hộp kính aluminium và cả tiền vào nữa, lần chiếu-cố sau.

TONG-YUNE-TAI
Ch. Chỉ hàng Quạt, HANOI

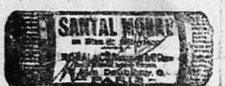
2050

THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Bệnh lậu (Blennoragie) thì ai cũng biết, hễ điều-trị không khéo thì nó hóa ra một thứ bệnh nặng là bệnh kén (prostate), nghĩa là nó sưng một cái hạch ở dưới bàng quang. Người bị lậu đã thành kén thì thường muốn đi đại tiểu tiện mà không đi được, hay mỏi đùi, đau lưng, đi cũng đau ngồi cũng khổ mà nhất là khi ngồi xe thì lại khổ hơn nữa. Khi đi đại tiện mà cố rặn thì ra một thứ phân loãng hơi vàng vàng xanh mà cũng có khi lại dính một tý máu. Sự đó là thường bởi muốn đi tiểu tiện quá hóa sinh ra thế.

Cái chứng bệnh ấy có thể chuyển sang bệnh nặng đến nỗi ốm yếu đi và mất sinh con đẻ cái nữa. Xưa kia, bệnh ấy rất là khó chữa. Nhưng ngày nay chữa lại rất là rẽ, ấy cũng là nhờ có thứ thuốc *Santal Monal* nó làm cho khỏi mắc phải bệnh lậu kén, hay những chứng bệnh khác nữa trong khi đau lậu. Thuốc *Santal Monal* này làm cho nước tiểu thành ra xanh, và có nhiều tinh chất riêng và rất bổ, lẫn vào nước tiểu đo rửa những tỳ thận ở bàng quang, nhờ thế bệnh lậu tức thì khỏi hẳn và không sợ bệnh g sinh ra được nữa.

Vậy thì khi mới mắc bệnh lậu phải nên dùng ngay thuốc *Santal Monal*.

Ở các hàng bào-chế to đều có bán cả.

2056

𢒎藝林桂帳

HỠI CÁC ÔNG MẮC PHẢI BỆNH TRĨ!
XIN MỜI CÁC ÔNG QUÁ BỘ,
TÔI CHỮA BỆNH NÀY

BỆNH TRĨ *(tức là bệnh lòi ĩ) thực nhiều người mắc phải chẳng những là đau đớn, như còn đến khi đại-tiện xong rồi thì lại huyết đầm đìa, thật là bất tiện cho người ta lắm, hễ không chữa ngay cho khỏi, để lâu thì càng ngày càng thêm nặng về sau khó chữa.*

Khi xưa chữa bệnh này đều dùng dao cắt cho nên người có bệnh lấy làm đau đớn, vậy nên tôi dụng tâm nghiên-cứu một cách mới chuyên-trị chữa bệnh này không đau, không sót, chỉ trong mấy hôm thôi những nốt mụn tự-kỳ rụng rời, mà trong khi đang chữa có thể làm lụng như thường không mất thì-giờ. Vậy Ngài nào mắc phải bệnh này xin mời đến:

M. TCHUONG-QUAY-LAM

[illegible], Phố Hàng Đường. — HANOI

Sáng tiếp khách từ 8 giờ rưỡi cho đến 2 giờ chiều, đi chữa từ 2 giờ rưỡi đến 5 giờ.

Các tỉnh xa đến xin hỏi tiếp.

Thư từ xin trả lời ngay.

TAM-TỈNH-Y-QUÁN

Ai có bệnh nên biết hiệu «Tam-tỉnh y-quán» ở phố «Mã mây», số nhà 91, Hanoi. Mạch lý bệnh cần biết đích xác; chữa đủ các chứng bệnh, bệnh nguy-trọng, bệnh đã lâu, chữa khỏi được nhiều, hoàn tán cao đan cực tinh tế thần hiệu, để qui-khách xét dùng. Xa xôi viết thơ về kể bệnh, bản-hiệu gửi thuốc đến ngay, gửi cách lĩnh hóa giao ngân; qui-khách mua buôn thì tính hạ giá. Nghèo cùng quá không có tiền xin thuốc cũng cho.

Còn các thứ thuốc đặc-biệt rất thần hiệu ai uống cũng khỏi:

Bạch-trọc, dương mai, hạ cam, trĩ, lậu, mỗi chai 1 đồng, ống thụt 5 hào, thuốc thụt 5 hào.

Đàn ông mộng tinh, di tinh, lậu tinh, lo.ng tinh, đau bụng, đau tức kinh niên, ho lao, đàm suyễn, bất toại, phù thũng, cổ chướng, mỗi chai 1 đồng.

Đàn bà kinh nguyệt không điều, huyết ít huyết đen, khí hư bạch đai, hoặc kinh thấy ra nhiều sinh đau bụng, rức đầu, đau xương, không đẻ, hay có đẻ không nuôi, mỗi chai 1 đồng.

Băng huyết, lệ huyết, tiện huyết, mỗi phong 2 hào.

Trẻ con sốt, ho, kinh, đàm suyễn, ta lị, cam cửa mọc, đau mắt màng mộng, mỗi chai 2 hào.

Đại-lý: Hiệu *Vạn-An*, Phố Yên-thái, tỉnh Yên-báy; hiệu *Linh-Sơn*, chợ Dương-đình, huyện Chí-linh.

2067

Distillerie du Nord

NGUYÊN VĂN-MAO

31, Bd Henri d'Orléans, Hanoi

Mới có một nhà của người Nam-việt được phép lập lên để chế các thứ rượu mùi, hiệu là ÔNG SAO, hiện có quý-quan trông-nom cẩn-thận, so với các thứ rượu đã chế ra bán tại Bắc-kỳ thì khác nhau lắm, xin các quý-khách nhận rõ hiệu rượu ÔNG SAO cho khỏi nhầm.

Bản-hiệu làm quản-lý ở Đông-Pháp, bán thứ rượu Rhum Grands Mornes Got-Frères, giá vừa rẻ mà lại ngon hơn các thứ rượu Rhum khác.

Bản-hiệu bán buôn, bán lẻ, giá tính rất rẻ. Xin các quý-khách chiếu-cố đến cho.

Ống nói số 367

2073

HỠI CÁC NGƯỜI MẮC BỆNH TRĨ, nếu các ông đã dùng đủ các môn thuốc rồi mà chưa khỏi thì nên mua thứ thuốc bôi POMMADE ROYER, dùng ít ngày lập tức mà chóng khỏi lắm

Ở Paris bán tại hiệu bào-chế DUPUY, 225, B. St Martin.

Ở Hanoi bán tại hiệu Bd CHASSAGNE

Dùng thuốc phải cẩn-thận mới được!

Rượu bồ-đào: TONIQUE TONKINOIS

Đã mười mấy năm nay Bản-hiệu giao-thiệp với người bản-xứ đã nhiều lắm, và đã được lòng qui-khách tin-cẩn là bởi sự thực-thà ngay-thẳng. Tưởng nay cũng nên nhắc lại để các ngài so-sánh và xuy-xét thì sẽ biết rõ hơn sự thực-thà của Bản-hiệu. Thứ rượu **bồ-đào** của Bản-hiệu, người bản-xứ đều biết tiếng là một vị thuốc **rất rẻ tiền và rất qui** để trị các chứng bệnh như: **kém ăn-ngủ, mỏi-mệt, còm-yếu, hay chóng mặt nhức đầu, đau xương đau mình,** lại rất là **bổ sức cho đàn-bà đẻ, người ốm mới khỏe,** người giả-yếu sức lực kém có thể khỏe lại như khi trẻ, con nít từ 10 tuổi sẽ được mau lớn! Vì thế thứ rượu này đã được vô-số tờ chứng-chỉ là công-hiệu.

Giá bán **2$25** một chai lớn, từ sáu chai trở lên sẽ trừ hoa-hồng.

Hiệu Bào-chế MONTÈS, 54, phố Tràng-tiền, Hanoi.

ATOPHAN-CRUET

THUỐC ATOPHAN-CRUET

là một vị tinh hảo không có pha chế nhiều món

Mỗi hoàn 0,50 cgr (uống từ 3 đen 8 hoàn trong 24 giờ)

TRỪ CÁC BỆNH ĐAU LAT-LÉO VÀ GÂN-CỐT

THUỐC PHÁP — Trữ tại: 6, Rue du Pas-de-la-Mule, PARIS — Ở PHÁP QUỐC LÀM

Cũng có bán tại: Hanoi, Ed. CHASSAGNE, Pharm. — Haiphong, L. BOURGUIGNON, Pharm., và các hiệu bào chế khác.

MỚI SANG

Chục xe cao-xu — Vòng bánh — Nan-hoa — Vải lợp mui đủ các mùi

SOCIÉTÉ FRANÇAISE DE TRANSPORTS

Pousse-Pousse Saigonnais

7, Boulevard Bobillot, Hanoi

2004

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

Hiệu Gô-da cũ ở phố Tràng-tiền, Hanoi

Adr. Tél.: MAGAREUNIS — Téléphone N° 129

NGÀY THỨ HAI 1er OCTOBRE CHO ĐẾN HÔM 10

Bán chiêu-khách những đồ dùng để rửa mặt, nước hoa, giấy bút, các đồ bằng da, các thứ đồ dùng cho đàn ông, xoong chảo bát đĩa

Gian bán đồ ăn và gian bán rượu

BÁN CÁC ĐỒ MỚI SANG KỲ TẦU VỪA RỒI

Xin xem giấy khai giá hàng cùng chỗ bày hàng

LAXO SODYL

Một thứ bọt gặp chất muối của loài quả tẩm sủi bọt lên.

Là thứ thuốc nhuận tràng rất tốt.

Thứ thuốc ấy rất dễ dùng.

Trừ bệnh táo cùng các chứng khác vì bệnh táo sinh ra một cách rất chóng, như nhức đầu, đau gan, đau vị, đau ruột, bệnh trĩ, đau đầu ruột, bệnh trẻ, nhọt lở, vân vân.

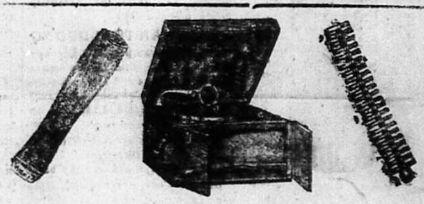
Thứ thuốc này hiệu nhất, rẻ nhất.

Giá tiền: 1$25 một lọ 10 hay 15 liều

Về phần Đông-pháp có gởi bán tại:

Hiệu Bào chế E. CHASSAGNE

59, phố Paul-Bert, Hanoi

CHANSON & Cie

58, RUE PAUL BERT, HANOI

Bản-hiệu có bán các thứ máy hát mới về rất rẻ, rất tốt và rất đẹp, và lại có cho thuê cả máy hát và các thứ đĩa, tiếng Bắc, tiếng Huế, tiếng Saigon, tiếng Tàu, tiếng Tây.

Bản-hiệu có bán cả các thứ điếu rất đẹp, rất tốt và hợp cách vệ-sinh.

Bản hiệu mới có thứ mỡ «ÉMAILLINE» để lau đĩa hát rất tốt mỗi ống là 0$40.

Nay kính cáo.

Số 41

NGỌC-KIỀU-LÊ

(Chuyện một người nữ-sĩ có tài nhả ngọc phun châu, lại giữ được giá trong tuyết sạch, đáng làm gương cho bọn quần-thoa. Xem chuyện này thì đủ biết rằng các bậc danh-nhân ở trên thế-giới từ xưa đến nay, đều bởi cái tinh-anh trong trời đất chung đúc mà nên, thợ Tạo há có phân biệt nam-giới và nữ giới.)

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Chẳng ngờ *Tô-hữu-bạch* cũng có ý riêng, không chờ phải giục, đã tự dẫn đến. *Trương-qui-như* trông thấy, khác nào như trời cho của, vội-vàng chạy ra đón chào, rồi cầm lấy tay dắt vào trong thư-phòng.

Trương-qui-như nói:

— Tiểu-đệ từ khi đến ngồi dạy học ở đây thật quả không một lúc nào là không tưởng nhớ đến đại huynh.

Tô-hữu-bạch nói:

— Tiểu-đệ cũng vậy! Đã mấy lần muốn đến thăm đại-huynh, lại sợ chốn này ra vào không tiện.

Trương-qui-như nói:

— Hắn đã mời tiểu-đệ đến dạy học thì tiểu-đệ tức là chủ-nhân, có việc chi mà không tiện.

Hai người đang chuyện-trò thì bỗng thấy *Dinh-lang* cắp sách đến học. *Trương-qui-như* nói:

— Hôm nay có khách, thầy hãy cho nghỉ!

Dinh-lang thấy nói cho nghỉ học, liền hớn-hở vui mừng mà đi ngay. *Trương-qui-như* nói:

— Bấy lâu không gặp, tất đại-huynh ở chốn hoa-viên, đã vịnh được nhiều thơ.

Tô hữu-bạch nói:

— Từ khi xa cách đại-huynh, tiểu-đệ một mình buồn-bã, cũng chẳng có hứng-thú gì. Đại-huynh ở đây gần-gụi giai-nhân, tất được nhiều thơ hay!

Trương-qui-như nói:

— Tiểu-đệ ở đây, bị tên học trò quấy nhiễu, còn lòng nào mà nghĩ đến thơ. Hôm trước ngẫu-nhiên trông thấy trong vườn có cây hồng-lê, hoa nở rất tươi đẹp, đã toan vịnh thơ, nhưng sợ lôn công, mới định chấp chênh làm mấy bài từ-khúc cho ca-đồng hát. Ngặt vì lâu ngày không viết đến văn bài chi cả, vậy nên nghĩ mãi không ra.

Tô-hữu-bạch nói:

— Đại-huynh chớ có khinh thường từ-khúc là dễ đâu! Làm thơ chỉ phải theo luật hai thứ «Bằng trắc» mà thôi, chứ làm từ-khúc thì cả bốn thứ «Bình, thượng khứ, nhập» đều phải dùng cho đúng. Lại còn phải phân âm dương thanh trọc, nếu sai một vần một chữ thì không thể hiệp vào âm-luật mà hát được, chẳng hóa thêm một trò cười cho thức-giả vậy.

Trương-qui-như nói:

— Chỉ vì nhiều nỗi khó khăn như thế, cho nên tiểu-đệ chưa dám làm liều, sợ lại mua cười. Nếu đại huynh không tiếc lời vàng ngọc thì nên làm chơi mấy bài, khiến tiểu-đệ học vần mà họa theo, may ra khỏi sai lầm, chẳng biết đại-huynh có dủ lòng yêu mà chỉ bảo cho không?

Tô-hữu-bạch nói:

— Việc làm từ-khúc này cũng là cơm thường của nhà văn-nhân, có khó khăn gì mà phải từ-chối. Nhưng hồng lê-hoa ở chỗ nào nên cho tiểu-đệ xem ngắm một chút thì mới sinh cái hứng-thú viết văn vậy.

Trương qui-như nói:

— Cây hồng-lê-hoa ở trước *Mộng-thảo-hiên* bây giờ muốn xem thì chỉ đứng ở *Bách-hoa-đình* này trông sang cũng thấy.

Hai người dắt tay nhau đi qua khu vườn đến *Bách hoa-đình*, cách tường trông sang phía bên kia, thấy cây hồng-lê-hoa nở, mười phần tươi đẹp. *Tô-hữu-bạch* xem xong, tấm-tắc khen ngợi hồi lâu.

Tô-hữu bạch nói:

— Thật là bảo-hoa, rất nên để vịnh! chỉ tiếc rằng cách tường trông sang, chưa được mười phần thỏa-thích vậy. Ước gì sang *Mộng-thảo hiên* mà xem thì hứng biết đường nào!

Trương-qui-như hỏi:

— Chỗ ấy không thể xong được. Vì *Mộng-thảo-hiên* tức là chỗ phòng sách riêng của *Bạch* lão-gia, có lối đi thông sang phòng tiểu-thư, cho nên người ngoài không thể vào được chỗ ấy.

Tô-hữu-bạch nói:

— Thế ra có lối thông sang phòng tiểu-thư à! Nên vậy thì đến thế nào được.

Hai người lại đứng ở *Bạch-hoa-đình* xem ngắm hồi lâu, rồi trở về thư-phòng. *Trương-qui-như* sợ chậm thì lỡ việc, chỉ mong cho *Tô hữu-bạch* làm từ-khúc mau; lại sợ trong khi thảng thốt, không học thuộc lòng được, bất đắc dĩ phải giục *Tô-hữu-bạch* làm.

Tô-hữu-bạch cũng đang mơ tưởng tiểu-thư không biết lấy chi tả tình, mới cao hứng cầm bút viết luôn mấy bài từ khúc.

HỒI THỨ IX

Tô-hữu-bạch bị *Trương-qui-như* giục làm từ khúc, lại nhân đang mơ tưởng tiểu-thư, không biết lấy chi tả tình, mới cao hứng cầm bút viết luôn mấy bài, đưa cho *Trương-qui-như* mà rằng:

— Tiểu-đệ vâng lời đại-huynh mà chấp chênh viết liều, xin đại-huynh chớ cười.

Trương-qui-như cầm lấy xem. Xem xong, tươi cười vui vẻ, rồi tấm tắc khen ngợi mà rằng:

— Đại-huynh thật là bậc thiên-tài, khiến cho tiểu-đệ phải kính phục!

Tô-hữu-bạch nói:

— Mấy câu cao hứng viết liều, có chi mà đáng kể!

Trương-qui-như lại cầm lấy xem lại, vừa xem vừa lẩm nhẩm. *Tô-hữu-bạch* vẫn tưởng là hắn ngẫm nghĩ ý tứ trong bài văn, không ngờ hắn cố cốt học thuộc lòng vậy.

Tô-hữu-bạch nói:

— Cái văn do bỉ này chỉ đáng xem qua một lượt mà thôi. Đại-huynh đã định họa vần, sao không làm chơi cho vui.

Trương qui như nói:

— Tiểu-đệ tâm văn, tất phải khổ công gọt dũa, mới thành bài được, không khi nào được mẫn-tiệp như đại-huynh. Để khi nhàn đêm không ngủ được yên, tiểu-đệ sẽ đem ra họa.

Nói xong, lại mở bài văn ra xem lại một lượt, rồi gấp bỏ vào trong tay áo, lại cùng *Tô-hữu-bạch* chuyện phiếm mấy câu. Hồi lâu, bỗng thấy một đứa tiểu-đồng chạy đến mời *Trương-qui-như*.

Đứa tiểu-đồng nói:

— Lão-gia tôi đang ngồi ở *Mộng-thảo-hiên*, cho mời *Trương* tiên-sinh sang để nói chuyện.

Trương-qui-như nói:

— Ta còn đang có khách thì làm thế nào?

Tô-hữu-bạch nói:

— Có phải cụ ông mời đại-huynh thì tiểu-đệ hãy xin cáo thoái.

Nói xong đứng dậy toan về. *Trương-qui-như* đã toan để *Tô-hữu-bạch* về, nhưng lại sợ gặp phải cái đần hai kho thì tìm đâu cho được cứu binh, mới bảo *Tô-hữu-bạch* rằng:

— Đại huynh cũng chẳng bận chi, âu là cứ ngồi chơi đây, đệ sang hầu cụ-ông một lúc rồi lại về ngay vậy. Và chỗ này rất tĩnh-mịch, không có ai qua lại, đại-huynh đọc xem phong-cảnh cũng hay!

(Còn nữa).

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiểu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)